

Vejledning om ledighedsbaseret dimensionering

Denne vejledning er udarbejdet til brug for optag på uddannelser, der er underlagt ledighedsbaseret dimensionering.

Uddannelser underlagt ledighedsbaseret dimensionering

En række uddannelser på professionshøjskoler, erhvervsakademier og universiteter er underlagt ledighedsbaseret dimensionering. En samlet oversigt over uddannelser, der er ledighedsspecifikt dimensioneret, kan findes på [Uddannelses- og Forskningsministeriets hjemmeside](#).

Den ledighedsbaserede dimensionering styres ved hjælp af institutionsspecifikke rammer, der ligger et samlet loft over alle de uddannelser på institutionen, der er underlagt ledighedsbaseret dimensionering.

Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen
Center for Videregående
Uddannelser

Opgørelse af dimensionering, hvad tæller med?

Dimensioneringen opgøres pr. studieår (dvs. 1. oktober år x og 1. marts år x+1). Dimensioneringen dækker optag af studerende, der indgår i taxamertilskudsregningen samt kommunale revalidender. Ved institutioner, der udbyder uddannelser på flere udbudssteder, er det det samlede optag, der skal ligge inden for dimensioneringsrammen.

Dimensioneringen gælder for nyoptag. Nyoptaget inkluderer både optagelse gennem den Koordinerede Tilmelding og optagne ved efterfølgende udbud af ledige pladser. Derudover er der følgende særlige indberetningsforhold:

Overflyttere og genindskrevne¹

Overflyttere indgår ikke i nyoptag. Institutioner kan dog kun modtage overflyttere, der opfylder adgangskravene og har bestået, hvad der svarer til første år af uddannelsen, og når der på den pågældende årgang er ledige studiepladser i forhold til den gældende dimensionering.

Studerende, der bliver genindskrevet på uddannelsen efter endt orlov, sygdom eller lignende, tæller ikke med i nyoptag. Genindskrivning forudsætter dog, at den studerende opfylder adgangskravene, og at der er ledig studieplads.

Udenlandske studerende

Udenlandske selvbetalere og udenlandske studerende, der modtager stipendium til særligt dygtige udenlandske studerende fra lande uden for EU og EØS (fripladsordningen) indgår ikke i dimensioneringen.

Opfølgning på udmeldt dimensionering

Opfølgningen på den ledighedsbaserede dimensionering foregår årligt på institutionsniveau. Det betyder, at der laves en samlet opgørelse for alle ledighedsdimensionerede uddannelser, hvor institutionens optag på ledighedsbaseret dimensionerede uddannelser sammenholdes med institutionens ramme.

¹ Adgangsbekendtgørelsen BEK nr 36 af 13/01/2022, og BEK nr 35 af 13/01/2022

Det betyder også, at uddannelsesinstitutionerne frit kan flytte pladser mellem uddannelser underlagt ledighedsbaseret dimensionering, så længe det samlede optag ikke overstiger rammen. Hvis en institution lukker en dimensioneret uddannelse, kan pladserne således anvendes på andre dimensionerede uddannelser. Flytning af pladser mellem dimensionerede uddannelser forventes at ske under hensyntagen til arbejdsmarkedets behov. Uddannelsesinstitutionerne skal ikke informere Uddannelses- og Forskningsstyrelsen, når der flyttes pladser mellem dimensionerede uddannelser.

Tilskudsreduktion

Optager en institution flere studerende, end rammen giver plads til, sanktioneres institutionerne ved hjælp af en tilskudsreduktion. Sanktionen beregnes per studerende, der overskrider den udmeldte dimensionering.

Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen

Sanktionen beregnes ved at anvende en vægtet gennemsnitstakst for alle dimensionerede uddannelsesudbud på den pågældende institution. Først beregnes for hver dimensioneret uddannelse, hvor stor en andel af det samlede optag på institutionens dimensionerede uddannelser, uddannelsen udgør i det pågældende studieår. Herefter ganges uddannelsens andel af det samlede optag med uddannelsens takst, jf. *formel 1*, der viser beregningen af den vægtede gennemsnitstakst for en institution med to dimensionerede uddannelser (A og B) i studieåret 2025/26.

$$(1) \text{ Vægtet gennemsnitstakst}_{2025/26} = \frac{\text{Optag}_A}{\text{Optag}_{A+B}} \cdot \text{Takst}_A + \frac{\text{Optag}_B}{\text{Optag}_{A+B}} \cdot \text{Takst}_B$$

Summen af disse vægtede takster for alle dimensionerede uddannelser på en institution udgør institutionens vægtede gennemsnitstakst. Institutionens sanktion beregnes ved at gange den vægtede gennemsnitstakst med den samlede overskridelse, jf. *formel 2*, der viser den endelige sanktionsberegning for samme institution.

$$(2) \text{ Sanktion}_{2025/26} = \text{Vægtet gennemsnitstakst}_{2026} \cdot \text{Overskridelse}_{2025/26}$$

Taksten

På universitetsområdet sanktioneres pba. den heltidstakst, studerende på de dimensionerede uddannelser udløser. På erhvervsakademi- og professionsbacheloruddannelser anvendes både undervisnings- og praktiksats, vægtet efter uddannelsens praktikudskillelse.

Universiteternes heltidstakst kan findes i universiteternes [takstkatalog](#) for det pågældende finansår. Til sanktionsberegningen anvendes heltidstaksten, der gælder for den seneste optagsrunde, som dimensioneringen omfatter. For studieåret 2025/26 (der omfatter sommeroptag 2025 og vinteroptag 2026) anvendes således heltidstaksten fra 2026-finansloven. Se [Bekendtgørelse om tilskud og revision m.v. ved universiteterne \(retsinformation.dk\)](#).

På universitetsområdet har de studerende ofte mulighed for at tage kurser på en anden uddannelse, end den de er optaget på. Forholdet mellem uddannelse og

takst er derfor ikke altid én til én. I de tilfælde anvendes den takst, som flertallet af de studerende udløser.

For erhvervsakademier og professionshøjskoler anvendes både undervisningssatsen og praktiksatsen, vægtet efter praktikudskillelse (den andel, der bliver brugt på hhv. undervisning og praktik i uddannelsens første to semestre). For overskridelse i studieåret 2025/26 anvendes takstkataloget for finansåret 2026. Se [Bekendtgørelse om tilskud m.v. til videregående uddannelser på erhvervsakademier, professionshøjskoler og maritime uddannelsesinstitutioner m.fl. \(retsinformation.dk\)](#).

Taksten for EA/PH findes i [takstkataloget](#), og praktikudskillelsen findes i takskatalogets kodebilag. Følgende formel viser beregningen af hhv. den gennemsnitlige praktikandel i det første studieår og den vægtede takst på EA/PH:

$$(3) \text{ Praktikandel}_{1.\text{studieår}} = \frac{\text{Praktikandel}_{1.\text{semester}} + \text{Praktikandel}_{2.\text{semester}}}{2}$$

$$(4) \text{ Vægtet takst} = \text{Praktikandel}_{1.\text{studieår}} * \text{Praktiksats} + (1 - \text{Praktikandel}) * \text{Undervisningssats}$$

**Uddannelses- og
Forskningsstyrelsen**

Eksempler på sanktionsberegning

Nedenstående tabel indeholder et eksempel på beregning af sanktion for overskridelse af den ledighedsbaseret dimensionering. Eksemplet viser, hvordan sanktionen beregnes for en institution, der både har dimensionerede universitetsuddannelser og erhvervsakademi-/professionsbacheloruddannelser.

Tabel 1

Sanktionsberegningseksempel, ledighedsbaseret dimensionering

UDD	Type	Samlet ramme	Optag	Andel af samlet optag (pct.)	Afvigelse	Undervisningssats 2026	Praktiksats 2026	Praktikandel (pct.)	Førsteårstakst 2026 (vægt)	Sanktion
A	EA	-	100	40	-	67.000	10.000	0	67.000 (0,4)	-
B	PH	-	50	20	-	80.900	10.000	35	56.085 (0,2)	-
C	UNI	-	25	10	-	37.000	-	-	37.000 (0,1)	-
D	UNI	-	75	30	-	52.800	-	-	52.800 (0,3)	-
I alt		243	250	100	-7				57.557	-402.899